

Slutrapport för projekt

**Tillgängligt och hållbart
friluftsliv i Bottenvikens
kust och skärgård**

**BOTTENVIKENS
SKÄRGÅRD**

Omslag: Vandrning på Naturstigen, Gåsören. Foto: Lisa Lundstedt
Författare: Lisa Lundstedt, Bottenvikens skärgård kommunsamverkan
Publiceringsdatum: Rapporten är under framtagande.
Dnr: KFF 2021/454, Luleå kommun
Kartunderlag: Luleå kommun, Geodatasamverkan Lantmäteriet 2021
Utgivare: Bottenvikens skärgård kommunsamverkan genom Luleå kommun
Hemsida: www.bottenvikensskargard.se

Slutrapport för projekt

Tillgängligt och hållbart friluftsliv i Bottenvikens kust och skärgård

KALIX KOMMUN

Länsstyrelsen
Västerbotten

BOTTENVIKENS
SKÄRGÅRD

LULEÅ KOMMUN

Länsstyrelsen
Norrbotten

Piteå
kommun

Skellefteå
kommun

Förord

Rapporten är under framtagande.

Bottenvikens kust och skärgård utgör en unik del av såväl Sverige som världen. Här finns världens nordligaste brackvattensskärgård med över 4 000 öar. Områdets rika natur- och kulturmiljöer skapar stora möjligheter för friluftsliv, rekreation och turism.

För de fem kommuner som ingår i Bottenvikens skärgårdssamverkan är kustområdet och dess öar en värdefull resurs – för boende, besökare och näringsliv. Tillsammans arbetar kommunerna för att skapa goda förutsättningar för en tillgänglig och attraktiv destination, där utvecklingen sker med ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv. Den gemensamma strategin *Bottenvikens skärgård 2021–2030 – kommunsamverkan för dig som bor, besöker och verkar i kust och skärgård* utgör grunden för detta arbete.

Genom projektet *Tillgängligt och hållbart friluftsliv i Bottenvikens kust och skärgård* har ytterligare utvecklingsinsatser genomförts i samtliga fem kommuner, med målet att stärka och nå de uppsatta målen. Projektet har genomförts med statligt stöd från LONA – Lokala naturvårdssatsningen.

Vår förhoppning är att de genomförda åtgärderna ska bidra till fler hållbara upplevelser och ökad kunskap om områdets unika värden.

Lisa Lundstedt

Samordnare, Bottenvikens skärgård kommunsamverkan

Innehåll

Rapporten är under framtagande.

Förord	4
Innehåll.....	5
Sammanfattning	6
English summary	6
Bakgrund	7
Bottenvikens skärgård kommunsamverkan	7
Projektets syften, mål och målgrupp	7
Syften	7
Effekt mål	8
Målgrupp	8
Genomförda åtgärder	8
Delprojekt.....	8
Budget, finansiering och utfall.....	10
Finansiering	10
Kostnader	10
Upphandling och inköp av material	11
Projektets genomförande och organisation	11
Projektledning och arbetsgrupp	11
Övergripande erfarenheter och slutsatser	11
Resultatspridning.....	11
Bilagor	12

Sammanfattning

Rapporten är under framtagande.

Projekt *Tillgängligt och hållbart friluftsliv i Bottenvikens kust och skärgård* har genomförts under åren 2022 till 2025. Projektets syfte var att förbättra områdets tillgänglighet, att ytterligare utveckla befintliga besöksmål och sprida information om skärgårdens natur- och kulturmiljöer. Målet har även varit att testa ny teknik för hållbarare besök i skärgården.

I projektet har satsningar gjorts på ökade servicefunktioner vid sammanlagt sex besöksmål i skärgården. Exempelvis har vandringleder anlagts, tillgänglighetsanpassningar ordnats och grillplatser, friluftstoletter och en "miljöbrygga" har byggts. Totalt 47 olika informationsskyltar har producerats och satts upp. Utöver detta har kustområdets vandringsleder lyfts fram med en informativ och, förhoppningsvis, inspirerande vandringskarta.

De besöksmål som har utvecklats i projektet är Torne-Furö i Haparanda kommun, Vassholmen i Kalix kommun, Junkön och Stensborg i Luleå kommun, Fingermanholmen i Piteå kommun och Gåsören i Skellefteå kommun.

Projektet har genomförts i gott samarbete med lokalt föreningsliv såsom Svenska Kryssarklubben Bottenvikskretsen och organisationer som arbetar för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Projektet har medfinansierats med statligt stöd av LONA, Lokala Naturvårdssatsningen.

English summary

The report is being prepared.

The project *Accessible and sustainable outdoor life in the Bothnian Bay* has been implemented during the years 2022 to 2025. The ambition was to improve the area's accessibility, to further develop existing destinations and to spread information about the archipelago's natural and cultural environments. The goal has also been to test new technology for more sustainable visits to the archipelago.

The project has focused on increasing service functions at a total of six archipelago destinations. For example, hiking trails have been created, accessibility adaptations have been arranged and barbecue areas, outdoor toilets and an "environmental jetty" have been built. A total of 47 information signs of various sizes has been produced and put up. In addition, the coastal area's hiking trails have been highlighted with an informative and, hopefully, inspiring hiking map.

The destinations that have been developed in this project are Torne-Furö in Haparanda municipality, Vassholmen in Kalix municipality, Junkön and Stensborg in Luleå municipality, Fingermanholmen in Piteå municipality and Gåsören in Skellefteå municipality.

The project has been carried out in collaboration with local associations such as the Swedish Cruising Club of the Bothnian Bay and organizations working to increase accessibility for people with disabilities.

The project has been co-financed with state support by LONA, the Local Nature Conservation Initiative.

Bakgrund

Bottenviken, Östersjöns nordligaste del, är världens nordligaste brackvattensskärgård. I kustområdet från Haparanda i norr till Skellefteå i söder finns över 4 000 öar som danats utifrån de naturgeografiska förhållanden som råder här.

Bottenvikens kust och skärgård har en fantastisk potential för turism, rekreation och friluftsliv. Skärgården har länge nyttjats för rekreation och friluftaktiviteter av den del av lokalbefolkningen med egen fritidsbåt eller stuga. De senaste årens kommunala satsningar på turboatrafik tillsammans med båtforetagens egna satsningar på båttaxi/charterturer med båt, har öppnat upp skärgården och gett fler möjlighet att upptäcka området.

I syfte att ytterligare förbättra områdets tillgänglighet och för att ytterligare möjliggöra en hållbar utveckling i kust och skärgård har nu de fem kommunerna i *Bottenvikens skärgård kommunsamverkan* genomfört projektet *Tillgängligt och hållbart friluftsliv i Bottenvikens kust och skärgård*.

Bottenvikens skärgård kommunsamverkan

Samarbetet *Bottenvikens skärgård kommunsamverkan* inleddes 2006 och omfattar Skellefteå, Piteå, Luleå, Kalix och Haparanda kommuner. Syftet är att, genom att samordna och växla upp gemensamma kommunala resurser, rationalisera en hållbar utveckling av Bottenvikens kustområde som en tillgänglig destination med stark attraktionskraft. Målgrupp är boende och besökare i respektive kommun samt entreprenörer inom besöksnäringen.

Arbetet utgår från en gemensam strategi, "[Bottenvikens skärgård 2021-2030](#)", samt ett samarbetsavtal. Visionen är en tillgänglig och attraktiv kust och skärgård som utvecklas och nyttjas långsiktigt hållbart utifrån dess unika natur- och kulturvärden (se Figur 1).

Figur 1. Bottenvikens skärgård kommunsamverkan 2021-2030, vision och fokusområden. Varje fokusområde innehåller tre mål.

Läs mer om kommunernas verksamhet och mål för utvecklingen av Bottenvikens kust och skärgård på www.bottenvikensskargard.se.

Projektets syften, mål och målgrupp

Projektet utgör del av de fem kommunernas konkretiserande av den gemensamma strategin för utvecklingen av det gemensamma kustområdet.

Syften

Projektets syften är att:

- informera om skärgårdens natur- och kulturvärden,
- utveckla och testa ny teknik för en hållbar hantering av avfall i känslig skärgårdsmiljö,
- skapa förbättrade möjligheter till friluftsliv för personer med rörelsehinder,

- erbjuda tätortsnära naturupplevelser skärgårdsmiljö samt
- skapa förbättrade möjligheter till rekreation och friluftsliv Bottenvikens kust och skärgård.

Effektmål

På längre sikt är förhoppningen att genomförda insatser bidrar till effektmål som satts upp i de fem kommunernas gemensamma strategi, *Bottenvikens skärgård 2021-2030*:

- Lokal och regional utveckling i såväl tätort som landsbygd,
- attraktiva kommuner och regioner,
- god folkhälsa genom goda och jämlika möjligheter till friluftsliv och rekreation,
- konkurrenskraftigt och innovativt entreprenörskap och företagande inom besöksnäringen samt
- hav i balans samt levande kust och skärgård så att
- ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet kan uppnås.

Förhoppningen är även att de resultat som framkommer i projektet ska vara till nytta för andra kustkommuner med planer för utveckling av sin kust och skärgård.

Målgrupp

Primär målgrupp för projektet är besökare till Bottenvikens kust- och skärgårdsområde i Skellefteå, Piteå, Luleå, Kalix och Haparanda kommuner. Målgruppen består av såväl lokala, regionala, nationella och internationella besökare.

En minst lika viktig målgrupp är de företag som är aktiva i kust och skärgård, framför allt inom besöksnäringen. Fler besöksmål och förbättrad service bidrar till att skapa en efterfrågan att besöka området.

Genomförda åtgärder

Under åren 2022 till 2025 har de fem kommunerna arbetat med olika typer av åtgärder på totalt sex besöksmål i Bottenvikens kust och skärgård. Satsningarna har gjorts genom utökade servicefunktioner på utvalda besöksmål.

Utöver fysiska insatser vid de olika besöksmålen har även en karta över vandringsleder i kust och skärgård producerats i syfte att inspirera till och underlätta till fler upptäckter i området.

Delprojekt

Projektet har bestått av sju olika delprojekt:

Delprojekt 1) Friluftsliv i skyddad natur på Torne-Furö, Haparanda skärgård

Delprojekt 2) Tätortsnära och tillgänglig natur och kultur på Vassholmen, Kalix skärgård

Delprojekt 3) Ny teknik för hållbar toalettlösning i känsliga skärgårdsmiljöer, Luleå skärgård

Delprojekt 4) Ny teknik för hållbar avfallshantering i känsliga skärgårdsmiljöer, Luleå skärgård

Delprojekt 5) Tätortsnära friluftsliv i skärgårdsmiljö, Piteå skärgård

Delprojekt 6) Tätortsnära och tillgänglig natur och kultur på Gåsören, Skellefteå skärgård

Delprojekt 7) Inspirationskarta ”Vandra i Bottenvikens kust och skärgård”

Tillgängligt och hållbart friluftsliv i Bottenvikens kust och skärgård

Figur 2. I projektet ingår sex besöksmål som utvecklats med olika typer av åtgärder.

Beskrivning av genomförda åtgärder i de olika delprojekten är under framtagande.

Budget, finansiering och utfall

Finansiering

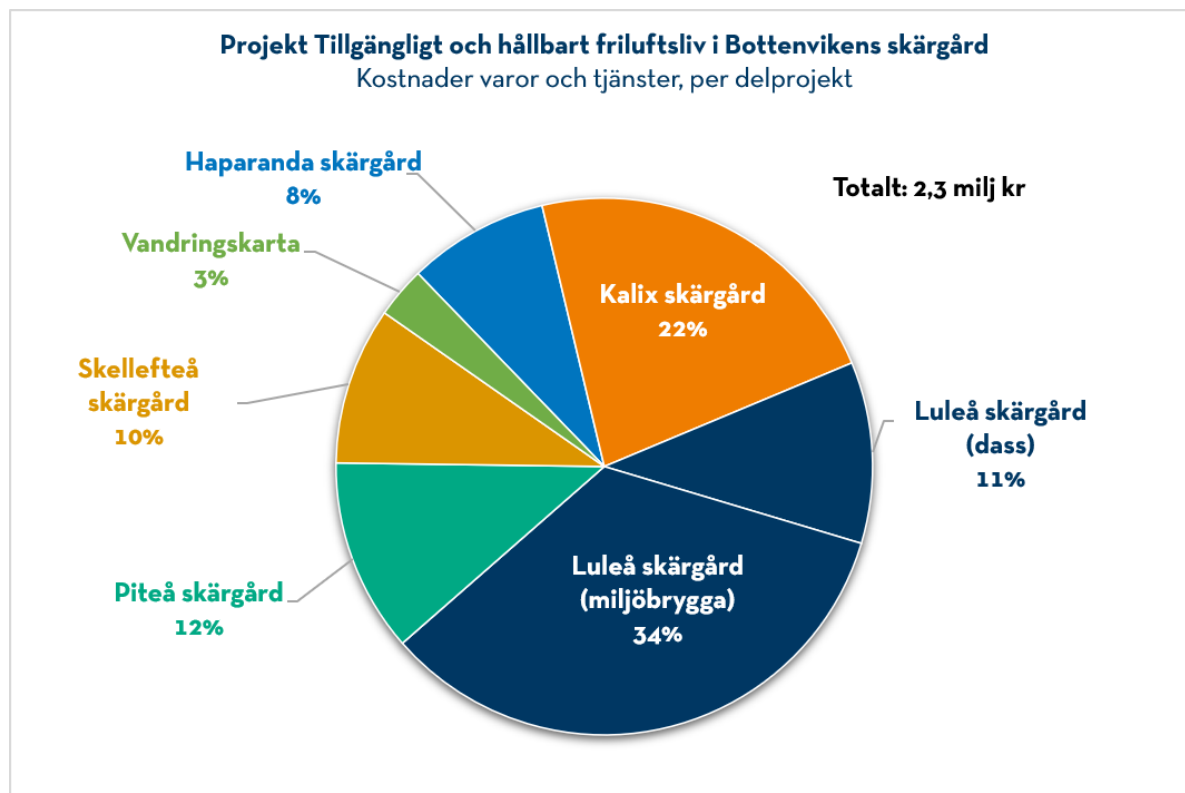
Projektet har kunnat genomföras tack vare finansiering med statliga medel till lokala naturvårdsprojekt (LONA) genom Länsstyrelserna i Norrbotten och Västerbotten. Projektet har även finansierats med medel från Bottenvikens skärgård kommunsamverkan samt egen arbetsinsats av kommunernas medarbetare och medlemmar i Svenska Kryssarklubben Bottenvikskretsen. Bygdemedel Norrbotten har beviljats till en av Luleå kommuns åtgärder i projektet. Utöver detta har Kalix och Skellefteå kommuner skjutit till extra medel för att kunna färdigställa sina åtgärder.

Tabell 1. Finansiering av projekt "Tillgängligt och hållbart friluftsliv i Bottenvikens kust och skärgård", budget samt utfall (kkr).

Finansiering	Budget (kkr)	Utfall (kkr)	Utfall andel per medfinansier (%)
Bottenvikens skärgård (inkl eget arbete)	1 051	1 385	44%
LONA Länsstyrelsen Norrbotten	1 193	1 193	38%
LONA Länsstyrelsen Västerbotten	145	145	5%
Bygdemedel Norrbotten	390	375	12%
Kalix kommun (tillägg)	-	23	1%
Skellefteå kommun (tillägg)	-	57	2%
Summa:	2 779	3 178	

Kostnader

Vid projektets avslut har totalt 3,2 miljoner kronor upparbetats, inklusive egen arbetsinsats. Av detta har 2,3 miljoner kronor nyttjats för inköp av varor och tjänster.

Figur 3. Fördelning av projektets kostnader för varor och tjänster, per delprojekt.

Upphandling och inköp av material

Inköp av material och produkter som behövs för att inrätta nya servicefunktioner har gjorts efter genomförd upphandling. Ansökan om nödvändiga tillstånd exempelvis bygglov, strandskyddsdispens, för uppsättande av servicefunktionerna har också gjorts.

Projektets genomförande och organisation

Det praktiska arbetet har planerats och genomförts av Bottenvikens skärgårds arbetsgrupp och samordnare samt personal från respektive kommun. I några fall har arbetet utförts av extern arbetskraft eller i samarbete med en lokal förening. I delprojektet som genomförts ute på Gåsören i Skellefteå skärgård, har en stor del av planering och genomförandeskett i samarbete med Svenska Kryssarklubben Bottenvikskretsen.

Projektledning och arbetsgrupp

Text är under framtagande.

Övergripande erfarenheter och slutsatser

Text är under framtagande.

Resultatspridning

Information om projektet, finansiärer, pågående och genomfört arbete har spridits i olika kanaler. Dels har grundläggande information lagts upp på Bottenvikens skärgårds hemsida, www.bottenvikensskargard.se, och i ett antal inlägg i Facebookgruppen ”Bottenvikens skärgård”. Projektet har även beskrivits i verksamhetsberättelserna 2019 och 2020 för Bottenvikens skärgård kommunsamverkan samt i denna rapport som publicerats på [Bottenvikens skärgård hemsida](#). Utöver detta har informationen spridits i de enskilda kommunerna internt och externt, till båtklubbar, turistcenters och -organisationer samt via kommunernas olika sociala medier.

Bilagor

Text är under framtagande.